

Saksnr:

Møte: Rådgivende utvalg

Tid: Onsdag 13. Mai 2020 kl: 10:00-12:00

Sted: Teams

Deltakere:

Barneombudet v/ Camilla Kayed, Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg v/ Else Leona McClimans, Pasient- og brukerombud i Buskerud v/ Anne-Lene Arnesen, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) v/Ann-Magrit Austenå, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) v/ Live Kroknes Berg, Anti-rasistisk senter v/ Ervin Kohn, Amnesty International v/ John Peder Egenæs, Likestillings- og diskrimineringsombudet v/ Hanne Bjurstrøm og Guri Hestflått Gabrielsen, Siri Gløppen, Professor v/ Universitetet i Bergen, Eirik Holmøyvik, Professor v/ Universitetet i Bergen, Kristina Labba, v/Universitetet i Tromsø.

Fra NIM:

Direktør Adele Matheson Mestad, assisterende direktør Gro Nystuen, fagdirektør Jenny Sandvig, fagdirektør Erlend Andreas Methi, kommunikasjonssjef Elianne Kemble-Clarkson, seniorrådgiver Thomas Berge, seniorrådgiver Kristin Høgdaahl, seniorrådgiver Ilia Utmelidze, arkivar Trude Undheim, studentmedarbeider Vilde Longva Reiersen.

Forfall:

Sivilombudsmannen v/ Pia Kristin Lande, Den norske Helsingforskomité (NHC) v/ Bjørn Engesland, Susann Funderud Skogvang, Lagdommer,

Referent:

Vilde Longva Reiersen

1. Velkommen og orienteringer, herunder om NIMs arbeid under koronakrisen

NIM v/ Adele innledet kort med å presentere de nyansatte og NIMs arbeid under koronakrisen. Jenny er ny fagdirektør, og har ansvar for klima, utlendingsfeltet og rettspleie. NIM har også ansatt ny arkivar, Trude, og to rådgivere i Kautokeino, Mina og Anders.

Koronakrisen har vært en spesiell tid. For å håndtere krisen har regjeringen i høyt tempo iverksatt smittebegrensende tiltak som griper inn i menneskerettighetene. Dette har ført til komplekse menneskerettslige problemstillinger, og det har vært krevende å balansere ulike hensyn som gjør seg gjeldende i en krise.

NIM har blant annet skrevet høringsuttalelser til koronaloven og annen lovregulering. NIM opplever å få gjennomslag. En viktig erfaring å ta med seg videre er verdien av høringsinnspill også i en krisesituasjon med svært korte frister. Videre har NIM også sendt brev til helsemyndighetene om at menneskerettslige vurderinger må synliggjøres i alle tiltak som iverksettes. I tillegg har NIM arrangert "Menneskerettigheter i hagen" som har tatt opp aktuelle problemstillinger under koronakrisen. På NIMs nettside finnes full oversikt over arbeidet under koronakrisen tilgjengelig.

Forøvrig har NIM arbeidet med blant annet å slutføre sammenstillingen av alle anbefalinger fra FNs-traktatorganer, kommunenes menneskerettsansvar, samiske spørsmål, kartlegging av menneskerettslige indikatorer, klima, ytringsfrihet, innsattes soningsforhold og barnevern.

2. Hvilke menneskerettsspørsmål knyttet til koronakrisen bør følges opp særskilt fremover?

Likestillings- og diskrimineringsombudet v/ Hanne trakk frem vold i nære relasjoner og sårbare barn under korona-krisen, og var særlig opptatt av funksjonshemmedes rettigheter. Hun fremhevet bekymring for store variasjoner i hvordan kommunene ivaretar sitt menneskerettsansvar. Dette er noe LDO og NIM kan se på sammen.

NOAS v/ Anne-Margit påpekte at små grupper holdes utenfor samfunnsdeltakelse, som for eksempel papirløse asylsøkere som ikke får Bank-ID og tilgang til helsetjenester. Videre var hun bekymret over at barnets-beste vurderinger ikke kommer godt nok frem. Hun understreker også at ingen eldre skal dø alene.

Barneombudet v/ Camilla var bekymret over barn som får et halvveis tilbud. Barneombudet jobber for at barnevernet skal kunne møte barn og foreldre fysisk. De jobber også med

kontrollorganer for at kommunen skal følge opp. Fra et menneskerettslig perspektiv er det viktig at kontrollorganene fungerer.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) v/ Live mente at flere av rettighetene blir satt for raskt til side, uten at det er nødvendig. Det er viktig at kommunene kommer i gang igjen med tjenestetilbudet. Pårørende er i en vanskelig situasjon ettersom de får ekstra mye arbeid.

Pasient- og brukerombud i Buskerud v/ Anne-Lene uttrykte bekymring over et uoversiktlig regelverk og at pasienter som trenger det ikke tar kontakt. Videre påpekes betydningen av høringsuttalelser selv om høringsfristene burde vært lengre.

Universitetet i Bergen v/ Siri fremhevet betydningen av å fortsette å holde fokus på vern av privatliv. Hun foreslo også å sette fokus på demokratiske deltakerrettigheter i forhold til politiske beslutninger som «kom i skyggen» av koronatiltakene.

Likestillings- og diskrimineringsombudet v/ Guri fremhevet at det er viktig å prioritere kontrollorganenes rolle: det er også behov for oppfølging av kontrollkomisjonens arbeid og fylkeslegens kontroll med tvangsmedisinering.

NIM v/ Adele takket for nyttige innspill og merket seg at flere fremhevet betydningen av kontrollorganer.

3. Årsmelding 2019 rapportens innhold og anbefalinger

Årsmeldingen er tilgjengelig her:

https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2020/04/NIM_A%CC%8Arsmelding_2019_web.pdf

Årsmeldingen består av fire anbefalinger på henholdsvis barnevern, isolasjon i fengsel, vold i nære relasjoner og tvang i helse- og omsorgstjenesten. NIM har endret formatet på årsmeldingen for å gi bedre forståelse og oversikt.

Tilbakemeldingene fra utvalget på nytt format var positive. Anbefalingene kommer klart frem og det er en ryddig oppfølging av tidligere år. Flere likte spesielt godt oversiktskartet. En oppfordring er å tenke mer på universell utforming av årsrapporten. På spørsmålet om hvordan årsmeldingen kan følges opp videre kom NOAS og Barneombudet med forslag om at NIM kunne gi innspill til de politiske partiene i deres pågående arbeid med sine partiprogrammer.

4. Evaluering av NIM- oppsummering av utvalgets tilbakemeldinger og veien videre

NIM v/ Adele og Kristin takket utvalget for tilbakemeldinger på undersøkelsen og presenterte en kort oversikt over funnene. Hovedfunn var at utvalgets sammensetning og

virkeområde fungerer godt, det er god gjennomføring og godt møteutbytte. Flertallet er imidlertid usikre på om prosessen rundt oppnevning var tilstrekkelig åpen og inkluderende. NIM v/ Adele svarte at de skal ta dette med seg ved neste utnevning.

5. Offentlighet rundt NIMs rådgivning og dialog med offentlige myndigheter

NIM v/ Adele og Thomas ønsket å høre utvalgets syn på praktiseringen av offentlighet knyttet til vurderinger høringssaker har NIM vært involvert i. Det utsendte grunnlagsnotat om innsyn i NIMs korrespondanse med offentlige myndigheter ble godt mottatt. Utvalget mente imidlertid at NIM burde følge opp med en evaluering av dette om et år.

6. Runde om aktuelle problemstillinger og aktiviteter

- Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg v/Else: Jobber med Korona og domstolenes prøvingsadgang.
- Anti-rasistisk senter v/ Ervin: Legger om aktiviteter for to ungdomsavdelinger og jobber med politiet.
- Likestillings- og diskrimineringsombudet v/Guri: De skal i gang med et nytt prosjekt om hvordan fylkesmennene sikrer at personer med nedsatt funksjonsevne får sine tjenester, de har satt i gang oppdragsforskning om kvinners soningsforhold og et nytt samarbeid med det danske institutt for menneskerettigheter.
- Universitet i Tromsø v/ Kristina: Samarbeider med UIT og NIM Kautokeino, og jobber med digital undervisning.
- FFO v/ Live: Skal følge med på prioriteringer fremover, spesielt skoletilbud for sårbare barn.
- Universitetet i Bergen v/ Siri: Jobber fortsatt med «Law and Social Transformation», og arrangerer webinarer.
- Universitetet i Bergen v/ Eirik: Jobber med Koronaloven og domstolskommisjonens arbeid. Han anbefaler alle å lese NOU om forslaget til ny valglov.
- Pasient- og brukerombud i Buskerud v/ Anne-Lene: De er i en prosess med å kartlegge av psykisk helse-tjeneste, jobber med UKOM om hvilke konsekvenser pandemien får. De prøver også å ansette en samisk-talende i Alta.
- NOAS v/ Ann-Magrit: De jobber med rettshjelp, barns-beste og id-løse, en gruppe med humanitær oppholdstillatelse, men ikke ID-dokumenter/ personnummer.
- Barneombudet v/ Camilla: Fremhever arbeidet med høringer rundt ny barnevernslov. De vil fortsette å jobbe med utenforskap, psykisk helsevern for barn og unge, barnevern og trygg digital hverdag.

7. Eventuelt

- Flere var positive til felles kollokvium om rettshjelp.
- Møter fremover bør skje både fysisk og digitalt.